

Ricâl-i Gayb

İmam Kuşeyrî - rahımehullah - halka anlayışlarına göre hitâb etmiştir. Naklettğine göre Şeyh Alâuddevle Ahmed bin Muhammed es-Sem'ânî - kuddise sirruh - şöyle der:

«Vâkıa tarîkıyla gaybda üç zümre müşâhede ettim. Gönlüm onlara meyletti. Selâm verdim. En güzel şekilde cevap verdiler ve en güzel şekilde Merhaba dediler. Sözlerinin güzelliğini, hâllerinin sıhatini çok beğendim. Onların mensubiyetlerini araştırdım, dediler ki: «Biz sûfileriz. Yedi tabakamız vardır: Tâlibler tabakası, müridler tabakası, sâlikler, sâirler, tâirler, vâsıllar tabakası. Yedincisi kutubdur ki bir zamanda bir tane bulunur. Onun kalbi Muhammed - salallahu aleyhi ve sellem -'in kalbi üzredir. Kutbu'l-ebdâl'in kalbi de İsrâfil'in kalbi üzredir. Aynı şekilde gökte de güney kutbu ve kuzey kutbu olmak üzere iki kutub vardır. Güney kutbuna en yakın yıldız Süheyl yıldızıdır. Kuzey kutbuna en yakın yıldız da el-Cedy'dir. Allah aynı şekilde yeryüzünde de iki kutub koşmuştur. Her birine de mertebeleri yakın etmiştir. Kutbu'l-irşâd'ın mertebesi Süheyl yıldızının mertebesidir. Cirmi, ışığı ve faydası bakımından en büyük yıldız budur. Kutbu'l-ebdâl'in mertebesi de Cedy'nin mertebesidir. Bu da insanların çoğunun gözlerinden gizlidir. Bunların sayıları, şemsi senenin günlerinin sayısı gibi üçyüz altmış altıdır. Bu rakam yaklaşıktır. Kesin değildir. Kutbu'l-irşâd'ın velâyeti velâyet-i şemsiyye-

dir. Şemsi senenin gün sayısının kesri çeyrekdir. Yani gündüz ve geceden almak üzere çeyrek gün ziyâdesi vardır. Buna göre şemsi senenin gün hesabı üçyüz altmış beş tam ve bir çeyrek gündür. Bu çeyreğe hem gündüzün, hem gecenin bir kısmı dahildir.

Bunların zevceleri, çocukları, esbâbı, emvâli, emlâki vardır.

Hazret-i Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivâyet edilen bir sahîh hadîste:

— «Hiçbir peygambere bana edildiği kadar ezâ edilmemiştir,» buyurmuşlardır.

Peygambere ettikleri gibi bunlara da insanlar hased ederler, ezâ ederler. Bunlar halkı Hakk'a çağırma hususunda peygamberlerin halifeleridirler. Bunları hiçbir kimse hakkıyla tanıyamaz. Ancak kalblerini Allah'ın nurlandırdığı kimseler tanır. Bunlar «el-Mürîd» isminin delâletiyle bilirler. O bunları basiret gözünü aydınlatici nûr ile tanır. Onlar kendi kubbeleri, yani örtüleri altındadırlar. Bunlardan her birinin beşeriyet zarureti olan şeylerden kubbeleri vardır ki bu suretle âgânın gözlerinden gizlenirler. Kim kutbu'l-irşâd'ı ve halifesini bilirse müridler zümresine dahil olur.

Kutbu'l-ebdâl'in velâyeti, velâyet-i kameriyyedir. Bunların altı tabakası vardır. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den İbn-i Mes'ûd hadisinde buyurulduğu vechile:

— «Allah'ın üçyüzleri vardır ki kalbleri Âdem aleyhisselâm'ın kalbi üzredir. Kırkları vardır ki kalbleri Mûsâ aleyhisselâm'ın kalbi üzredir. Yedileri vardır ki kalbleri İbrâhim aleyhisselâm'ın kalbi üzredir. Beşleri vardır ki kalbleri Cebrâil aleyhisselâm'ın kalbi üzredir. Üçleri vardır ki kalbleri Mikail aleyhisselâm'ın kalbi üzredir. Birleri vardır ki kalbleri İsrâfil aleyhisselâm'ın kalbi üzredir. Birler öldüğü zaman Allah üçlerden birini onun yerine koyar. Üçlerden biri öldüğü zaman Allah onun yerine beşlerden birini, beşlerden biri öldüğü vakit yedilerden birini, yedilerden biri öldüğü vakit kırklardan birini, kırklardan biri öldüğü vakit de üçyüzlerden birini onun yerine getirir. Üçyüzlerden biri öldüğü vakit Allah kullarından birini onun yerine koyar. Allah birçok belâları onlar hürmetine bu ümmetten kaldırır.» (1).

(1) İlmî celâlet ve dirâyeti ilim ehillerince ma'rûf bulunan büyük imam Hâfız Celâlüddin-Süyûtî -kuddise sirruh-, el-Hâvî lil-fetâvâ isimli kıymetli eserinde «kutub, ev-

Biz bunların mevcudiyetine, mertebelerine, tabakalarına, sayılarına yakinen inanırız. Onların tayy-i mekân, su üzerinde yürümek, uzun mesâfeli denizlerden köprüsüz ve gemisiz aşıp geçmek, insanların gözlerinden gizlenmek, dar ve dolu yerde bedenleri başkalarının bedenlerine dokunmamak şartıyla toplanmak gibi kerâmetlerini gördük. Bunların hiçbir kimseye zulmü aslâ görülmemiş, meclisde Kur'an'ı yüksek sesle okurlarken sesleri duyulmamış, ehl-i semâ arasında şiir inşâd ederken, zikrederken, ağırlarken görülmemişlerdir. Bunlar çirkini temize çevirmişler, muhtacları her zaman kendilerine tercih etmişler, bu şeyleri kendileri için sarfetmekten şiddetle sakınmışlardır. Onların yeme, içme, giyinme, tıraş olma, ahlâk, edeb, arkadaşlık hususlarında sîretleri yâni tuttıkları yol sûfîlerin sîretleri gibidir. Bana göre sûfîler bu sîretlerini bunlardan almışlardır. Bunlar dünyada insanların sâkin oldukları ve dörtte bir mikdarında olan yerler içinde beldeleri dolaşırlar.

Bunlar senede iki defa toplanırlar. Biri Arafat'da, diğeri Receb ayında. Receb'deki toplantıyı nerede emrolunurlarsa orada yaparlar. Onların insanlar arasında bûdelâsı vardır. Onlar onları tanırlar fakat bûdelâ onları tanımazlar.

Hazret-i Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- zamanında Hilâl bûdelâ-yı seb'adan idi. Onu hakiki vechesiyle kimse tanımazdı. Ancak müşümanlardan her bir zamanda bir kişi tanır. Bu «bir» olursa Allah'ın emriyle diğeri «bir»e masâhabet ederler. Ashâb-ı kirâm ile Hazret-i Peygamber arasındaki bu «bir» Huzeyfe bin Yeman -radiyallahu anh- idi ki Hazret-i Peygamberin onlara selâmı onun vasıtasıyla ulaşırdı. Ashâb-ı kirâm Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- huzurunda toplanırlar, hep beraber namaz kılarlar ve dinin esaslarını öğrenirlerdi. Fakat onların her birinin kim ve ne olduklarını Huzeyfe'den başka kimse bilmezdi. Huzeyfe -radiyallahu anh- ashâb-ı kirâm arasında «Rasûlullah'ın sır dostu» diye bili-

tâd, nücebâ ve ebdâlin varlığına delâlet eden haber» unvanı altında diyor ki: «Bana ilimden nasibleri bulunmayan bazılarının evliyâullahın seyyidleri arasında yaygın bulunan itikada göre onların içlerinde nukabâ, ebdâl, nücebâ, evtâd ve aktâbin mevcudiyetini inkâr ettikleri haberi ulaştı. Bunun sâbit ve hakikat olduğunu beyân eden hadisler ve eserler vârid olmuştur. Ben istifade edilmesi ve inadçların inkârı üzerimizde gölge olup durmaması için bu hakka dair sahih hadisleri bu cüzde topladım ve buna «el-Haberu'd-dâil alâ vücûdi'l-kutbi ve'n-nücebâi ve'l-ebdâl» ismini verdim. Muvaffak kılan ancak Allah'dır.» diyor. (El-hâvî lil-fetâvâ, C: 2, s: 241. Neşir, Dâru'l-fikr. Mütercim.)

nirdi. Bunlar peygamberlere ittibâ ile şeriatlarına sarılıp iki şehâdet kelimesini ikrar ile memurdular.

Hazret-i Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem - zamanındaki kutub 'Isâm el-Karani idi ki Üveys el-Karani'nin amucasıdır. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem - zamanında «Allah» ism-i celâliyle tahsis olunan tecelli-i ulûhiyyetin mazhar-ı hâssı idi. Üveys el-Karani de tecelli-i rahmânî'ye asâleten mazhar-ı hâss idi. Bu sebeble Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem -:

— «Şüphesiz ki ben Rahmân'ın nefesini Yemen taraflarından duyuyorum,» buyurmuşlardır. Allah onu vefât ettirdiği zaman namazını İbn-i Atâ el-Ġarkî kıldırmıştır. Ġark, Mekke ile Yemen arasındaki bir karyenin ismidir.

Cenâb-ı Hakk'ın zamanımızı aziz vücuduyla şereflendirdiği kutb-i mübârek de 'Imadüddin Abdülvehhab el-Bârsîni'dir ki Abdü's-Şâmî -kuddise sirruh-'un vefâtından sonra yediyüz onaltı senesi rebiu'l-âhirinde yetmiş altı yaşında iken Allah onu kutbiyyet rütbesiyle şereflendirmiştir. Allah ömrünü uzun etsin. Mahlûkaatın ve hâdisâtın şerlerinden muhâfaza eylesin. Bu zât Hazret-i Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem - zamanından zamanımıza kadar gelen kutubların ondokuzuncusudur. Bunlar da beşeriyet husûsunda bizim gibidirler. Yerler, içerler, hasta olurlar, tedâvi olurlar, nikâhlanırlar.. Bunlar ebdâl tabakasına girmeden evvelki hâlleridir. Çocukları, evleri, malları, mülkleri vardır. Fakat halk zemininden çıkıp ebdâl dairesine girdikten sonra terkettikleri bu şeylere artık dönmezler. Onlar için bu gibi şeylerde tasarruf etmezler. Kadınları ve çocuklarıyla musâhabeyi terkederler. Fakat onları gayet iyi bilirler ve nikâh sünnetine riâyette son derece ihtimam ederler. Kendi dâirelerine bir bekâr girse bir hafta içinde evlenmesini temin ederler. Genç, halâllığının hakkını verir ve kalben mâsivâ mahabbetini terkeder fakat ailesi onu tanımaz. Bunlar, Hazret-i Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem -'den gelen sünnetlere son derece riâyet ederler. Ben bunların, her tabakasına daha onlarla teşerrüf etmeden önce güzel isimler verdim. Mümtaz kimseler olarak tanıdım ve tanıttım. Birinci tabakaya «ebdâl» dedim. Çünkü Allah onların yerine ehl-i şehadetten bedeller koyuyor. İkinci tabakaya «ebtaal» dedim. Kahramanlar demektir. Üçüncüsü «sebbâh», dördüncüsü «evtâd», beşincisi «efzâz», altıncısı «kutub» dur. Yirmibir kutub. Tazrec'de

medfundur. Burası Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in zuhûrundan evvel Bistam ve Demğan arasındaki bir karyedir.

Muhammed bin Hasen el-Askerî de kutbiyyet rütbesine vâsıl olmuştur. Allah ondan ve şerefli ecdâdından razı olsun. O hakiki hidâyetini insanlardan gizlediği vakit «ebdâl» dairesine girdi. Tabaka tabaka terakkî etti, efzâz'in seyyidi oldu. Zamanındaki kutub Ali bin Huseyn el-Bağdâdî idi. O vefât edince Şünize (yahud Şuveynize) ye defnolundu. Namazını Muhammed bin Hasen el-Askerî kıldı ve onun makamına geçti. Ondokuz sene kutbiyyet mertebesinde kaldı. Sonra Allah onu ravh ve rayhân ile vefât ettirdi. Onun makamına Osman bin Ya'küb el-Cüveynî el-Horasânî'yi getirdi. Muhammed bin Hasen el-Askerî'nin namazını Osman bin Ya'küb ve cemaati kıldılar. Medîne-i Münevvere'ye defnettiler. Osman bin Ya'küb vefât edince yerine Abdurrahman ibn-i Avf ahfâdından Ahmed Küçek geçti. İran'da yaşadı. Onlardan olanlardan başkası yerlerini bilmez. Onlar bilirler ve her sene ziyaret ederler. Bunlar halk arasında çarşılarda alışveriş ederler, çarşılara girerler, yiyecek giyecek, ilâç ihtiyaçlarını alırlar. Hiçbir kimseden saklanmazlar. Ancak kendilerini arayanlardan gizlenirler. Evlerinde çok eğlenmezler. Ancak hastalanırlarsa evlerinde kalırlar. Birçok rahatsızlıklarını kendileri tedâvî ederler. Hamama gittikleri vakit ücretini verirler. Ebdâl ve ebtâal tabakaları devamlı olarak değişir. Bu tabakaların kardeşleri çoktur. Kutub ise makamında sâbittir. Ömrü uzundur. İlyâs ve Hızır -aleyhimeselâm- birçok vakitlerinde ona musahabet ederler, ihtirâm ederler, hayır duâ ederler. Namazda ona imâm olurlar. Hızır -aleyhisselâm- onların paralarının sarfedicisidir. Yiyecek, giyecek ihtiyaçlarını temin eder. İlyâs -aleyhisselâm-'ın ve ashâbının-kiñi de aynı şekilde temin eder. Bunlardan her birinin Hızır ve İlyâs -aleyhimeselâm-'ın muammerinden, yâni kendilerine uzun ömür verilmiş olanlardan on arkadaşı vardır. Onlar ebdâli görmezler. Fakat ebdâl onları görür ve Hızır -aleyhisselâm-'a husûsiyle âniden vuku' bulan hastalıklarında hizmet ve mülâzemet ederler. İlyâs, Hızır'ın dedesinin amcasıdır. Hızır ona hizmet eder. Hızır -aleyhisselâm- kutbu'l-ebdâl'dir. Ashâbı ona tilmizlerin üstadlarına hürmet ettikleri gibi hürmet ederler. O uzun boylu ve başı büyükçedir. Az konuşur. Devamlı murakabe hâindedir. Vekarlı, temkinli ve heybetlidir. Nice ilimlerin ve mârifetlerin sahibidir. Açık kerametleri çoktur. Hazret-i Mustafâ -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şeriatına

tâbidir. Onun sünnetine hakkıyla riâyet eder. İlyâs ve Hızır - aleyhi-messelâm - insanları bugün de sünnetine ittibâ, emir ve nehiyelerine hakkıyla riâyet ederek Hazret-i Mustafâ - sallallahu aleyhi ve sellem -'in şeriatına dâvet etmektedirler. İlyâs ve Hızır'ın mevcudiyetlerini inkâr eden cehâletinin fazlalığından, nübüvvetlerini inkâr eden de bunlardaki nübüvvet mührünün noksanlığından dolayı, ihtiyat ederek, aklının azlığından inkâr eder. Bunlar ehl-i şehâdetten, ricâl-i gaybdan olmayanlardan bazılarına da Allah'ın emriyle mu-sâhabet ederler.

Cüneyd - kuddise sirruh - zamanında Mîmşal ed-Dineveri'ye musahabet ettiler. Cüneyd de ehl-i şehâdeden olup kutbu'l-ebdâl'e musâhabet edenlerdendir. İlyâs , İlyâsın'ın müfredidir. Kur'ân'da zikrolunan İbrâhim ve Dâvûd ismindeki peygamberlerden başka İbrâhim ve Dâvûd isminde bulunan peygamberler çoktur. Hazret-i Peygamber - sallallahu aleyhi ve sellem - Tebük gazvesinde bir ikindi namazından sonra gaybdan inşâd olunan güzel sözler işittiler. Fakat inşâd edeni görmediler. Nebî - sallallahu aleyhi ve sellem - : «Bunları söyleyen kardeşim Hızır'dır. Sizi senâ etmektedir.» buyurdular. Hızır'ın söylediği şudur:

قَوَارِسُ هَيَجَاءُ إِذِ الْيَوْمِ آيَوْمٍ - رَهَائِينَ ظَلَمَاءَ إِذِ الْيَلِّ الْيَلِّ الْيَلِّ
رِجَالٌ مُحَارِبٌ وَحَرْبٌ فَكَسَبَهُمْ - لِذَارِهِمْ أَعْمَالُهُمْ وَالتَّنْفُلُ

Ben bunu kitabın ortasına yazmıştım. Hızır - aleyhisselâm - bu-nu görünce tebessüm etti ve dedi ki: Bu söz halk arasında nasıl da kalmış!

Hızır - aleyhisselâm -'ın üç sıfâtı vardır: Abdiyyet (kulluk), Allah indinden verilmiş bir rahmet ve ledünni ilme sahip olmak. Kitâb-ı Mübin buna:

(1) فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ
مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا

âyet-i celilesiyle işâret eder.

(1) Kehf/65.

O sık sık hastalanır. Kendi kendisini tedâvi eder. Allah Teâlâ onun dişlerini Hâtemül-enbiyâ -sallallahu aleyhi ve sellem -'in dünyâyı teşrifinden evvel beşyüz senede bir yeniler, vücûduna ayrı bir kuvvet verirdi. Hâtemül-enbiyâ -sallallahu aleyhi ve sellem -'den sonra ise yüzyirmi senede bir yenilemektedir. Allah Teâlâ bu sene de onun mübârek dişlerini yenilemiştir. Bu Hazret-i Peygamber'in hicretinden bu yana yedinci defa yenilenmesidir. Ma'lûm ecelinin tamamlanması da Allah'dan ümid ederiz ki müslümanların işinin düzelmesi, emr bi'l-ma'rûf nehy ani'l-münker sancaklarının bütün âlemde çekilmesinden sonra olur.

Hızır aleyhisselâm, güzel ahlâklı, eli açık, halka gayet şefkatli, bol sadaka veren, Allah'dan kendisine bir ikram olârak kimyâ ilmini bilen, Allah'ın bildirmesiyle dünya hazinelerini bilen, ihtiyacı olanları Allah'ın emriyle kendisine ve hizmetinde bulunan on arkadaşına tercih eden, Allah'ın emriyle yeryüzünü dolaşan mestürindendir.

Yine onların yukarıda ebdâlin hâlini anlatırken zikrettiğimiz şekilde gözle görülen birçok kerametleri vardır. Hızır -aleyhisselâm -'ın izdivaçları çoktur. Evlâdı da çoktur. Bugün yeryüzünde evlâdı kalmamıştır. Yüz sene yedi aydan beri izdivacı terketmiştir. Son evlâdı elli sene kadar evvel altmış yaşında iken vefât etti. Evlâdı ve evzâcı onun Hızır olduğunu bilmezler. Nikâh akdi esnasında kadiya, «Ben mağribliyim» der, zevcesi kendinden evvel vefât eder. Mirâsını muhtaclara dağıtır. Çarşılara girer, insanların içine dalar, dellâl kılığında insanlarla alışveriş eder. Ekseriyetle Minâ ve Arafat'da bulunur. Yemesi ve uykusu azdır. Güzel sesi sever. Semâda büyük vecd sahibidir. Bir gündüz, ve bir gece sekr ü galebe hâlinde kaldığı çoktur. Bazı salihlerin meclislerine girer ve Allah'ın emriyle onlara musâhabet eyler. Bazı vakitlerde onlara para ve elbise gibi şeyler verir, binek verir. Bazan borçlanır, elindekileri rehin bıraktığı olur. Hülâsa bu gibi hâlleri ve kerametleri çoktur.

Birçok hâller vardır ki sadâce ona mahsustur. Fâris evlâdındandır. Şiraz'a iki fersah mesafedeki bir beldede doğmuştur. Bu belde bugün Sebha diye ma'rûfdur. Peygamber Efendimiz'e vahiy gelmeden önce ve geldikten sonra kendini tanıtmadan musâhabet eylemiştir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem - ondan birçok sözler rivâyet etmiştir. Meselâ bir kimse eğer kendi görüşünü beğenerek

ısrarla sarılmışsa ona husran olarak kâfidir, zararı tamamdır. Yine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- birçok ashâbıyla beraber Beni Şeybe'nin evlerinden birinde bulunuyordu. Ashâbı düşmanlarından endişe içinde ve mahzun idiler. Nebiy-yi Ekrem buyurdu ki:

— «Kim Allah Muhammed'e salât etsin, derse Allah muhakkak onun kalbine hayat verir, yardım eder ve kalbini nûrlandırır.»

Yine Hızır -aleyhisselâm- şöyle demiştir:

«Ben ve İlyâs bin Sam, İsmûil ile beraberdik. İsmûil de Beni İsrâil peygamberlerinden biridir. Düşmanları onu denizim bir tarafına sıkıştırmışlardı. O ashâbına dedi ki: Allah Muhammed'e salât etsin deyin. Bunu devamlı olarak söyleyin. Ashâbı bunu söylediler ve tekrar etmeğe devam ettiler. Düşmanları hezimete uğrayıp denizde boğuldular. Bütün bunlar bizim huzûrumuzda oldu.»

Hızır -aleyhisselâm- ekseriyetle,

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا إِلَهَ إِلَهٍ إِلَّا أَنْتَ نَسَأَلُكَ أَنْ تُحْيِيَ قُلُوْبَنَا
بِأَنْوَارِ مَعْرِفَتِكَ أَبَدًا

zikrine devam eder. Hızır aleyhisselâm, kutub ve ashâbı bugün Muhammed ibn-i İdris eş-Şâfii -radıyallahu anh-'in mezhebine göre namaz kılarlar. Onlar ashâb-ı vecd oldukları cihetiyle çok ağlarlar. İyisiyle kötüsüyle bütün insanlar onu severler. Onları sevdikleri için fakir ve miskinleri gözetirler, yardım ederler. Peygamberleri de ancak bunların ashâbı ve talebeleri severler. İnsanların kalblerine işleyen bu Hızır, İlyâs ve ebdâl sevgisi onların insanların gözlerinden gizlenmeleri sebebiyledir. İnsanlar onların kemâletini işidirler fakat hâllerini, tavırlarını görmezler. Görmez misin ki insanlar bir zamanlar hayatlarında ezâ ettikleri meşâyihın kabirlerini şimdi nasıl ziyaret ediyorlar! Birçokları kendi zamanlarındaki peygamberlere de böyle ezâ etmişlerdi.

Hızır aleyhisselâm ile kutbun, zâlim elinden mazlumu çekip kurtarırlarken türlü ezâlara ma'rûz kaldıkları çoktur. Bunun misallerinden birisi: Bu sene iki hammal Medine-i Münevver'e'de taşla kavgaya ettiler. Taş da Hızır -aleyhisselâm-'ın başına isâbet etmekle mü-

bârek başını yardı. Soğuk da aldığı için üç ay kadar yarası iyileşmedi. Nebi - sallallahu aleyhi ve sellem -'den rivâyet edilen sahîh hadiste:

— «İnsanların en çok belâya ma'rûz kalanı nebilerdir. Sonra veliler, sonra onlara en çok benzeyenler, sonra onlara en çok benzeyenler.» buyurulmuştur.

Allah'ım, bizleri âfiyet içinde yaşat, âfiyet içinde vefât ettir
Fâl-ı azîmin ile âfiyet içinde haşret.

